

Maatilan talous koulutuspaketti

Suomen Yrittäjäopisto

Talousjohtamiseen Konkretiaa – hanke

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Maatilan talous - koulutuspaketin sisältö

Talouden tunnusluvut ja suunnittelun elementit

Maatilan talouslaskelmien sisältö

- Verolomake
- Maksuvalmiuslaskelma
- Kannattavuuslaskelma

Maatilan kannattavuuslaskelman laatiminen

- Tase
- Tuloslaskelma

Maatilan talouslaskelmien tunnusluvut

Maatilan lyhyen aikavälin maksuvalmiuden suunnittelu - budjetointi

Maatilan tuloksenteon periaatteet

Taloustohtorin vertailuaineisto

Talouslaskelmat

Maatilayrityksen taloudellista tilannetta tarkastellaan erilaisten laskelmien avulla.
Yhteinen tekijä kaikille laskelmille on, että ne kertovat yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja yrityksen tuottokyvystä

Verolomake 2 ja 2Y

Verolomake

Verolomakkeella esitetään vuoden aikana syntyneet yritystoiminnan tulot ja menot, tehdään lisäksi verottajan myöntämät veronmaksua tasaavat toimet

Maksuvalmiuslaskelma

Maksuvalmius

Maksuvalmiuslaskelma on yrityksen "kassalipas" laskelmassa esitetään kaikki konkreettiset rahavirrat koko yritystoiminnasta

Kannattavuus- ja vakavaraisuuslaskelma

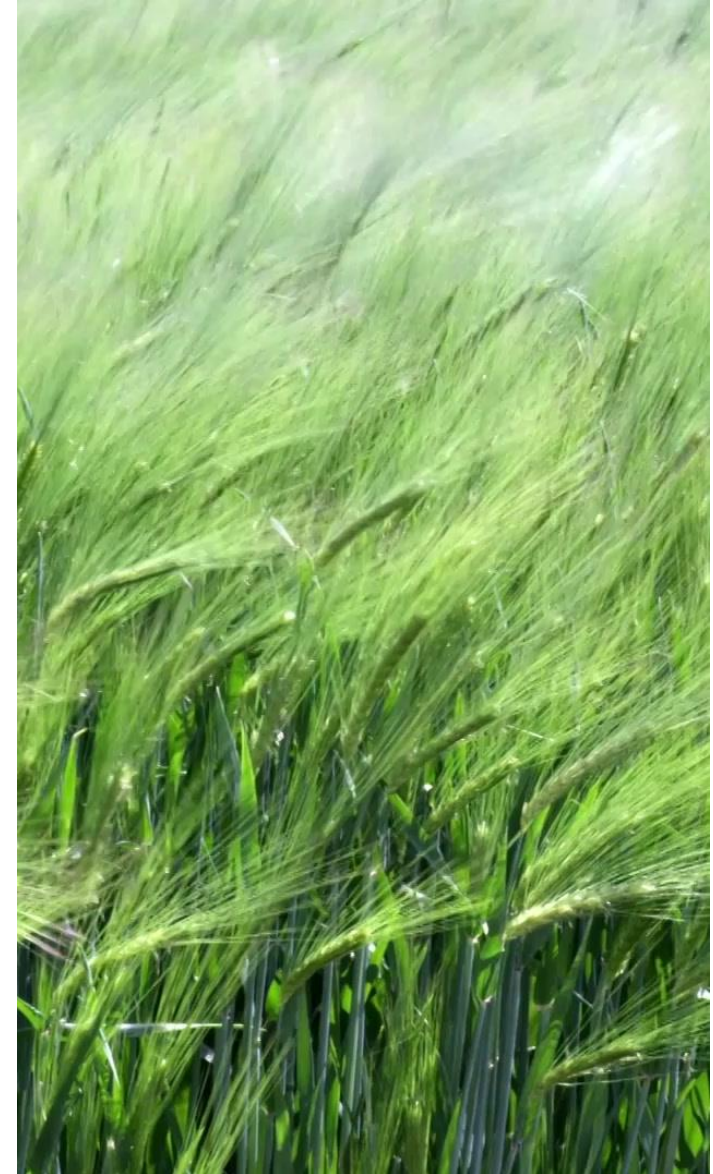
Kannattavuus

Kannattavuuslaskelma kuvaa maatalouden osuutta tulontuottamiskyvystä pitkällä aikavälillä

Maatilan maksuvalmius

Maksuvalmiuslaskelma kuvaa koko yritystoiminnan tuloja ja menoja eli koko yrityksen euromääräistä rahaliikennettä. Maksuvalmiuslaskelma ei kuvaa yrityksen pitkän aikavälin kannattavuutta.

- ✓ Maksuvalmiuslaskelma on ”yrityksen kassalipas”
- ✓ Maksuvalmiuslaskelman yli- tai alijäämä kuvaa paljonko vuoden lopussa jäi toiminnasta rahaa
- ✓ Maksuvalmiuslaskelma on yritystoiminnan osalta kattavampi kuin verolomake
 - Tulot (maatalous, metsätalous, muu yritystoiminta)
 - Menot (kaikkien toimintojen menot)
 - Korkotulot ja –menot
 - Lainojen nostot ja lyhennykset
 - Investoinnit
 - Yksityistalouden menot ja tulot

Maatilan maksuvalmiuslaskelma

- Tulot = liikevaihto (maatalous, urakointi, metsätalous)
- Menot = tuotannon varsinaisesta toiminnasta aiheutuneet menot + maksetut palkat
- Korkotulot ja –menot = osuuspääoman korkotulo ja lainoista maksetut korkomenot
- Lainojen nostot/lyhennykset = kalenterivuoden aikana nostetut tai lyhennetyt lainat
- Verot ja alv +/- = ennakko- ja jälkiverot + arvonlisäveron erotus
- Yksityiskulutus = oman perheen elämiseen käytetty raha
- Käyttöomaisuuden hankintamenot= rakennukset, koneet, salaojat, asfaltoinnit, Vähennettynä avustuksella
- Korvausinvestoinnit = suoraan kassasta rahoitettavat hankinnat = netto hankinnat

Maatalouden maksuvalmiuslaskelma	
+ Maatalouden tulot	455 018
- Maatalouden menot	300 311
+ Metsätalouden tulot	10 000
- Metästälouden menot	5 100
+ Muun yritystoiminnan tulot	25 000
- Muun yritystoiminnan menot	9 800
= Käyttökate	174 807
= Käyttökate - %	38 %
+ Rahoitustuotot, muut tuotot	1 500
- Maatalouden lainojen korot	13 716
- Maatalouden lainojen lyhennykset	68 584
- Ennakkoverot, jäännösverot, alvit	17 861
= Maatalouden kassajäämä	76 147
- Maatalouden investoinnit	40 000
+ Maatalouden lainojen nosto	35 000
+/- Omat sijoitukset	
- Yksityistalous	50 000
= Yli-/alijäämä	21 147

Maatalouden kannattavuuslaskelma

Maatalouden kannattavuuslaskelma kuvaa, paljonko maatalouteen sitoutunut pääoma tuottaa euroja.

Maatalouden kannattavuuslaskennassa ei huomioida metsätalouden, eikä muun yritystoiminnan tuloja eikä menoja.

- Usean vuoden kannattavuuslaskelmia käytetään pitkän aikavälin maatalouden kannattavuuden arvioinnissa
 - ✓ Maatalouden pääomaa on pelto, rakennukset, koneet, eläimet ja varastot.
 - ✓ Vieraspääoma on yrityksen lainaa (pankkilaina, rahoitukset)
 - ✓ oma palkkavaatimus ja oma korkovaatimus

Kannattavuuslaskelman laadinta

Maatilan 2 lomakkeelta ei saada kaikkea tietoa laskelmaan, joten tase ja tuloslaskelma laaditaan omaisuuserien kohdalta erikseen oikaistuna.

Verolomakkeella esitetään vain pellon tuottoarvo ja käyttöomaisuuden poistamaton hankintameno. Ne eivät vastaa omaisuuden todellista nykyarvoa.

- Taselaskelmaan määritetään pellon-, rakennusten-, koneiden- ja salaojien nykyarvot sekä varastonarvot.
- Tuloslaskelmassa esitetään lisäksi oma palkkavaatimus ja korkovaatimus sekä varastonarvon muutos.
- Arvojen määrittämisessä käytetään Ruokaviraston ohjetta "Liiketoimintasuunnitelman laadintaohje"

https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tuet/maatalous/3430_ohje.pdf

Tase

Tase kuvaa yrityksen varallisuutta ja velkoja euroina.

- ✓ Taseen loppusumma kertoo paljonko yrityksellä on varallisuutta
- ✓ Taseen oma pääoma kuvaa paljonko yrittäjät itse omistavat euromääräisesti omaisuudesta.
- ✓ Vieraspääoma kuvaa paljonko omaisuudesta kuuluu velkojille

Taseessa on kaksi puolta:

Vastaava puoli: kuvaa yrityksen omaisuutta (pelto, rakennukset, koneet jne.).

Vastattavaa puoli: kuvaa millä omaisuus on hankittu (oma pääoma, lainat, ostovelat).

Taseen kummallakin puolella olevat summat ovat aina saman suuruiset

Tase

Vastaavaa

Pysyvät vastaavat

- Aineettomat hyödykkeet
- Aineelliset hyödykkeet
- Sijoitukset

Vaihtuvat vastaavat

- Vaihto-omaisuus
- Saamiset
- Rahoitusarvopaperit
- Rahat- ja pankkisaamiset

Vastaavaa yhteensä

Vastattavaa

Oma pääoma

- Osakepääoma
- Tilikauden voitto

Vieraspääoma

- Pitkäaikainen vieras pääoma
- Lyhytaikainen vieras pääoma
- Ostovelat
- Lainan lyhennykset

Vastattavaa yhteensä

Tuloslaskelma

Tuloslaskelma on yhden tilikauden aikana tapahtuneiden muutosten listaus euroina. Yksi tilikausi on toiminimi maatilayrityksessä 12 kk, alkaen 1.1. ja loppuu 31.12. Maatilaosakeyhtiössä tilikausi on pääsääntöisesti 12 kk mutta tilikausi voi alkaa milloin vain kalenterivuoden aikana.

- Tuloslaskelma kertoo kuinka paljon rahaa on tullut ja käytetty tulojen hankkimiseen yhden tilikauden aikana. Menojäännöspoitot kuvaa usealle vuodelle jaksotettua hankintamenoa.
- Lopuksi esitetään tilikauden tulos (yrittäjän voitto tai – tappio) eli paljonko yrityksen toiminnasta jäi rahaa, joka kartuttaa tai vähentää taseessa esitettyä omaa pääomaa.

Tuloslaskelma

- + *Liikevaihto*
- + *Liiketoiminnan muut tuotot*
- *Materiaalit ja palvelut*
- *Henkilöstökulut*
- ± *varastonarvonmuutos*
- *Oma palkkavaatimus*
- *Poistot*
- Liikevoitto
- ± *Rahoituskulut ja- tuotot*
- ± *Tilinpäätössiirrot*
- ± *Tuloverot*
- *Oman pääoman korkovaatimus*
- Tilikauden voitto tai tappio

Varsinaisen liiketoiminnan tuotot

- *Liikevoitto kuvastaa paljonko liikevaihdosta jäi rahaa varsinaisen toiminnan menojen vähentämisen jälkeen.*

Rahoituksen tuotot ja kulut

Tilinpäätössiirrot ja tuloverot

- *Tilikauden voitto tai tappio kuvaa yrityksen tekemää tulosta 12 kk:n jaksolla*

Maatalouden kannattavuuslaskelma

Maatilan tase ja tunnuslukuja taseesta			
Vastaavaa	Käypä arvo = arvo tällä hetkellä, €	Vastattavaa	Käypä arvo = arvo tällä hetkellä, €
Pellot	489600		
Rakennukset	589000	Oma pääoma	1 011 824
Koneet ja laitteet	378500	Tilikauden voitto	- 21 981
Salaojat	57000		
Osakkeet, osuudet yms.			
Kotieläimet	60375	Lainat	548670
Varastossa olevat rehut	2500		
Muut aineet ja tarvikkeet	5500		
Rahat, talletukset, muut	0		
Yhteensä:	1582475	Yhteensä:	1582475

Maatalouden oikaistu tuloslaskelma	
+ Maatalouden tulot	455 018
- Maatalouden menot	300 311
+/- Varastojen muutos	-
- Yrittäjäperheen palkkavaatimus	60 000
= Käyttökate	94 707
= Käyttökate - %	21 %
- Poistot rakennuksista (4 %)	23 560
- Poistot koneista (10 %)	37 850
- Poistot salaojista (3 %)	1 710
= Poistot yhteensä	63 120
= Liiketulos	31 587
+ Rahoitustuotot, muut tuotot	1 500
- Korot ja rahoituskulut	13 716
= Nettotulos	19 371
Oman pääoman korkovaatimus	41 352
= Yrittäjän voitto / tappio	- 21 981

Kannattavuuslaskelmassa käytetään suunnitelmanmukaisia poistoja: rakennukset 4 %, koneet- ja kalusto 10 % ja salaojat 3 %

Yrittäjäperheen palkkavaatimus on 16 €/h * vuoden aikana kertyneet työtunnit

Oman pääoman korkovaatimus on 4 %

Tunnusluvut

Edellä esitetyistä laskelmista johdetaan erilaisia tunnuslukuja.

- Tunnusluvut ovat erilaisia taloustilanteen mittareita, jotka kuvaavat yrityksen menestystä tarkastelujaksolla.
- Tunnusluvut on jaettu kolmeen eri kategoriaan, jotka kukin kuvastavat yrityksen eri talousalueita

- Maksuvalmius
- Kannattavuus
- Vakavaraisuus

Käyttökate ja käyttökate -%

Maksuvalmiuden tunnuslukuja

Käyttökate kuvastaa euroina tai -% paljonko liikevaihdosta jää tuotannon menojen jälkeen rahaa

Käyttökatteella hoidetaan euromääräisesti:

- Lainojenlyhennykset
- Korkomenot
- Verot
- Yksityistalous
- Korvausinvestoinnit (perusparannukset, pienet laite investoinnit)

Käyttökate ja käyttökate -%

- Maatalouden tulot – maatalouden menot = käyttökate
- $\text{Käyttökate} / \text{maatalouden tulot} * 100 = \text{käyttökate} - \%$

Tuloslaskelma maatalouden verolomakkeesta (lom 2)	
= Maatalouden tulot yhteensä	455 018
= Maatalouden menot yhteensä	300 311
= Käyttökate	154 707
= Käyttökate - %	34 %
- Poistot rakennuksista (10 %)	38 452
- Poistot rakennelmista (25 %)	
- Poistot koneista ja kalustosta (25 %)	25 987
- Poistot silloista, asfaltoinnista yms. (10 %)	1 254
- Poistot salaojista (20 %)	5 356
= Poistot yhteensä	71 049
= Liiketoiminnan tulos	83 658
+ Rahoitustuotot, osingot, muut tuotot	1 500
- Korkomenot	13 716
+ Tuloutettu tasausvaraus	
- Tehty tasausvaraus	-
= Maatalouden tulos / tappio	71 442

Velat/ käyttökatteesta

Velat / käyttökatteesta kuvaa paljonko lainojen maksuun menisi aikaa vuosissa, jos lainat lyhennetään kokonaan saadulla käyttökatteella

Mitä suurempi luku (velat/käyttökatteesta) on sitä enemmän yrityksellä on sitoutunut pääomaa lainojen muodossa.

Tällä on vaikutusta myös siihen mitä muuta käyttökatteella pystytään hoitamaan

Esimerkkejä velat/käyttökatteesta (liikevaihto 300 000 € * käyttökate 34 % = 102 000 € käyttökatetta) laina-aikaa 8 vuotta

Velat/käyttökatteesta 6. Lainaa 612 000 € / 8 = lyhennys €/v 76 500 € (102 000 – 76 500) **25 500 €**

Velat/käyttökatteesta 4. Lainaa 408 000 € / 8 = lyhennys €/v 51 000 € (102 000 – 51 000) **51 000 €**

Velat/käyttökatteesta 2. Lainaa 204 000 € / 8 = lyhennys €/v 25 500 € (102 000 – 25 500) **76 500 €**

Lainat/laina-aika = lyhennys €/v. (Käyttökate- lyhennys €/v) = käyttökatteesta jää rahaa lainanlyhennyksen jälkeen

Jäljelle jäävällä rahalla hoidetaan korkomenot, korvausinvestoinnit, verot ja yksityiskulut

Kannattavuuslaskennan tunnuslukuja

Kannattavuuden tunnusluvut

Yrittäjätulo = yrittäjien palkaksi ja oman pääoman koroksi jäävä tulo.

Yrittäjän voitto/-tappio + oma palkkavaatimus + oman pääoman korkovaatimus = yrittäjätulo

Oman pääoman tuotto = korvausta omalle sijoitetulle pääomalle.

Yrittäjätulo – yrittäjäperheen palkkavaatimus = Oman pääoman tuotto

*Oman pääoman tuotto/ oma pääoma * 100 = oman pääoman tuotto - %*

Kokonaispääoman tuotto = paljonko yrityksen pääoma tuottaa korkoa

Oman pääoman tuotto + korkotulot - korkomenot = Kokonaispääoman tuotto

Kokonaispääoman tuotto/taseen loppusumma = Kokonaispääoman tuotto -%

Kannattavuuslaskennan tunnuslukuja Vakavaraisuuden tunnusluvut

Omavaraisuusaste = paljonko yrittäjä itse omistaa
koko varallisuudesta

*Oma pääoma/taseen loppusumma *100 =
omavaraisuusaste -%*

Suhteellinen velkaantuneisuus = velkojen suhde
liikevaihtoon

*Lainat/liikevaihto *100 = suhteellinen
velkaantuneisuus -%*

Kannattavuuskerroin kuvaa yrittäjäperheen
palkka- ja korkovaatimuksen täyttymistä.

*Jos luku on tasan 1, on vaatimus täyttynyt 100 %,
jos luku on 0,62 on vaatimuksesta täyttynyt 62 %*

Tuloslaskelmasta ja taseesta johdetut tunnusluvut

Maatilan tase ja tunnuslukuja taseesta			
Vastaavaa	Käypä arvo = arvo tällä hetkellä, €	Vastattavaa	Käypä arvo = arvo tällä hetkellä, €
Pellot	489600		
Rakennukset	589000	Oma pääoma	1 011 824
Koneet ja laitteet	378500	Tilikauden voitto	- 21 981
Salaojat	57000		
Osakkeet, osuudet yms.			
Kotieläimet	60375	Lainat	548670
Varastossa olevat rehut	2500		
Muut aineet ja tarvikkeet	5500		
Rahat, talletukset, muut	0		
Yhteensä:	1582475	Yhteensä:	1582475

Maatalouden oikaistu tuloslaskelma	
+ Maatalouden tulot	455 018
- Maatalouden menot	300 311
+/- Varastojen muutos	-
- Yrittäjäperheen palkkavaatimus	60 000
= Käyttökate	94 707
= Käyttökate - %	21 %
- Poistot rakennuksista (4 %)	23 560
- Poistot koneista (10 %)	37 850
- Poistot salaojista (3 %)	1 710
= Poistot yhteensä	63 120
= Liiketulos	31 587
+ Rahoitustuotot, muut tuotot	1 500
- Korot ja rahoituskulut	13 716
= Nettotulos	19 371
Oman pääoman korkovaatimus	41 352
= Yrittäjän voitto / tappio	- 21 981
Tunnusluvut	
Käyttökate - %	21 %
Yrittäjätulo	79 371
Oman pääoman tuotto	19 371
Kokonaispääoman tuotto	7 155
Omavaraisuusaste	64 %
Suhteellinen velkaantuneisuus	121 %
Kannattavuuskerroin	0,78

Maatilan maksuvalmius-budjetti

Budjetti on yhden tilikauden suunnitelma rahavirroista.

Budjettia tarkastellaan pääsääntöisesti kuukausi tasolla. Voidaan tarkastella myös kvartaali tasolla eli 3 kk jaksoissa.

Budjetilla asetetaan kuukausikohtaiset tavoitteet tuloille ja suunnitellaan kuukausikohtaiset menot

Lopuksi esitetään kassa kauden lopussa, sekä kumulatiivinen kassavirta.

Kumulatiivinen tarkoittaa, että edellisen kuukauden kassavarat +/- lisätään seuraavan kuukauden kassaan. Lopuksi kumulatiivinen kassa näyttää lukua, paljonko kassassa on rahaa.

Tuloksenteon periaatteet

Tuloksenteon tavoitteellisuus auttaa keskittymään tärkeisiin tavoitteisiin ja jatkuvaan parantamiseen

➤ Investoinnit

- Miten investointi lisää tulosta, kannattavuutta
- Tuottaako investointi euroja pitkällä vai lyhyellä aikavälillä
- Onko investointi tuottava vai ei tuottava investointi, joka on rahoitettava muista yrityksen tuloista

➤ Resurssit

- Riittääkö yrityksen resurssit (työvoima, koneet, rakennukset) nykyisen tuotannon parhaaseen lopputulokseen
- Entä investoinnin jälkeen
- Voisiko resursseissa olla vielä kehitettävää, jotta saavutetaan nykyisellä tasolla paras tulos

➤ Rahoitus

- Toteutetaanko tilalla kaikki investoinnit ja kehittäminen lainarahalla
- Paljonko yrityksen on turvauduttava eläinluottoon erilaisiin rahoituksiin ja maksuvalmiuslainoihin
- Onko yrityksen maksuvalmius riittävä tällä hetkellä kattamaan kaikki lainojen ja rahoitusten maksut

Mistä löydän vertailutietoa oman yrityksen talouslukuihin

Oman yrityksen menestystä voidaan mitata erilaisilla laskelmilla ja tunnusluvuilla. Tämä ei yksin ole välttämättä kovinkaan hedelmällistä, jos tietoa ei voida verrata muihin saman toimialan yrityksiin. Tietojen vertaaminen antaa usein vastauksia ja pohjaa onnistumiselle.

Mihin sitten vertaan oman yritykseni lukuja:

Taloustohtori on palvelusivusto, joka on keskittynyt tarjoamaan yritysten talouteen keskittyviä tulospalveluja. Taloustohtori on Luken ylläpitämä sivusto, johon on tilastoitu kannattavuuskirjanpitotilojen aineistoa tutkimus ja kehittämistoiminnan tueksi.

Taloustohtori palvelusivustolla voit löytää oman tuotantosuuntasasi ja alueesi toimijoiden taloustietoja vertailun tueksi. Voit muokata raportteja haluamillasi tiedoilla sekä liittyä itse kannattavuuskirjanpitotilaksi, jolloin osallistut arvokkaan tiedon tuottamiseen.

Sivustolle pääset alla olevan linkin kautta

<https://www.luke.fi/fi/palvelut/taloustohtorisivusto>